

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Nc/1/2020
Identifikačné číslo spisu:	1408207435
Dátum vydania rozhodnutia:	16.01.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Ľalík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1408207435.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne ZAVA Slovakia, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Sokolská 20, IČO: 35 794 437, zastúpenej advokátskou kanceláriou Kolíková & Partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Radvanská 21, proti žalovaným 1/ G.. Q. Č. a 2/ P. Č., obaja bývajúcí v W., G. X, obaja zastúpení JUDr. Petrom Arendackým, advokátom v Bratislave, Železničarska 13, o zaplatenie 72 435,32 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 23 C 344/2009, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Bratislava z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 14 Co 235/2018, takto

rozhodol:

Sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. Darina Kuchtová, JUDr. Darina Kriváňová a Mgr. Barbora Barteková sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 14 Co 235/2018 (spor Okresného súdu Bratislava IV vedený pod sp. zn. 23 C 344/2009).

Odôvodnenie

1. V spore vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) pod sp. zn. 14 Co 235/2018 vzniesol žalovaný 1/ námietku zaujatosti voči všetkým členom vec prejednávajúceho senátu 14 Co z dôvodu, že právna zástupkyňa žalobkyne Mgr. Mária Kolíková je v blízkom vzťahu s členkami vec prejednávajúceho senátu, spoločne vykonávajú mimopracovné aktivity, pravidelne sa stretávajú, majú spoločné politické záujmy, na ktorých naplnení spoločnými silami pracujú. Ako žalovaný 1/ ďalej uviedol, o uvedenom svedčia aj priložené webové články a fotografie, z ktorých vyplýva členstvo menovaných sudkýň v iniciatíve Sudcovia za otvorenú justíciu, ktorého spoločenských podujatí sa zúčastňovala i Mgr. Mária Kolíková ako jeho aktívna členka. Žalovaný 1/ preto s ohľadom na prepojenie členiek spor prejednávajúceho senátu s advokátkou žalobkyne vyslovil objektívne pochybnosti o ich nestrannosti. Mal preto zato, že tieto okolnosti vo vzájomnej súvislosti zakladajú zaujatosť namietaných členiek senátu v predmetnom spore.

2. Sudkyne krajského súdu senátu 14 Co JUDr. Darina Kuchtová, JUDr. Darina Kriváňová a Mgr. Barbora Barteková, ktorému bola podľa rozvrhu práce vec pridelená na prejednanie, sa k obsahu vznesenej námietky vyjadrili a zhodne uviedli, že vo veci sa necítia byť zaujaté. JUDr. Darina Kuchtová zdôraznila, že jej členstvo v stavovských organizáciách sudcov nepovažuje ako dôvod pre jej vylúčenie z

prejednávania rozhodovania v predmetnom spore a poprela, že by s advokátkou žalobkyne bola v blízkom vzťahu a v mimopracovných aktivitách či v pravidelnom stretávaní sa s ňou, ktorá navyše nebola a ani nie je členkou týchto stavovských organizácií. Ďalej uviedla, že sa spoločenských podujatí s Mgr. Máriou Kolíkovou nezúčastnila. JUDr. Darina Kriváňová a Mgr. Barbora Barteková zdôraznili, že nie sú členkami iniciatívy Sudcovia za otvorenú justíciu, nezapájajú sa do jeho činnosti či podujatí a právnu zástupkyňu žalobkyne osobne nepoznajú.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave [§ 54 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) v spojení s čl. I § 5 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších zmien a doplnení] preskúmal vec a posúdil opodstatnenosť námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu v zmysle § 49 ods. 1 C.s.p. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

- a/ k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia o spore, alebo
- b/ k stranám sporu, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere (tak pozitívnom alebo negatívnom) k nim, alebo
- c/ k zástupcom strán sporu (viď vyššie b/).

4. Explicitne je definované tzv. zákonné vylúčenie sudcu, a to vtedy, ak sudca rozhodoval spor na súde inej inštalácie (§ 49 ods. 2 C.s.p.). V prejednávanom spore o takýto prípad nejde.

5. Nezávislosť s nestrannosťou s odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho naplňovania (poskytovania) spravodlivosti. Nezávislosť a nestrannosť úzko spolu súvisia, často sa prekrývajú a nie je vždy ľahké ich od seba odlíšiť. Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu.

6. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým stranám konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

7. Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť (§ 49 až § 51 C.s.p.) sa v civilnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie sporu nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strany).

8. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh strany sporu (§ 52 C.s.p.), alebo na základe oznámenia samotného sudcu (§ 50 ods. 1 C.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie sporu nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 ods. 1 C.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy SR), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania prideleného sporu možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v

súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

9. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (viď napríklad *Piersack c. Belgicko*).

10. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu sporu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno (pre vnútornú potrebu). Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (viď napríklad *Hauschildt c. Dánsko*). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu.

11. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (*Delcourt c. Belgicko*). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanému sporu a k stranám sporu, resp. aj k ich zástupcom. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (*Pullar c. Spojené kráľovstvo*) a vyvolávajú relevantnú obavu z nedostatku zaujatosti.

12. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokúvania a rozhodovania sporu), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danému sporu, stranám alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

13. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež *Fey c. Rakúsko*). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

14. Z uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje.

15. Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti namietaných sudkýň, je potrebné konštatovať, že

členky vec prejednávajúceho senátu 14 Co JUDr. Darina Kuchtová, JUDr. Darina Kriváňová a Mgr. Barbora Barteková sa necítia byť v spore zaujaté, pretože podľa ich tvrdenia tu neexistuje žiaden vzťah (k sporu, k stranám ani k ich zástupcom), pre ktorý by bolo možné pochybovať o ich nezaujatosti. Najvyšší súd Slovenskej republiky však vzhľadom na prepojenie jednej z členiek vec prejednávajúceho senátu 14 Co s právnou zástupkyňou žalobkyne prostredníctvom sudcovskej stavovskej organizácie a organizovaním mimopracovných spoločenských podujatí touto organizáciou, dospel k záveru o reálnej existencii okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že menované členky vec prejednávajúceho senátu 14 Co majú určitý (nie nezaujatý) vzťah k sporu takého charakteru a intenzity, že je spôsobilý naplniť zákonné predpoklady pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci.

16. Pri rozhodovaní, či uvádzané okolnosti prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcu (z objektívnych aspektov), a teda či tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyššie citovanej judikatúry ESLP, ktorá vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja strany, ale podľa objektívnych symptómov - rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

17. Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil naplnenie predpokladov v zmysle § 49 ods. 1 C.s.p. zakladajúcich pochybnosti o nezaujatosti JUDr. Dariny Kuchtovej, JUDr. Dariny Kriváňovej a Mgr. Barbory Bartekovej, a preto rozhodol, že ich vylučuje z prerokovania a rozhodovania tohto sporu.

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.